

Posudek na diplomovou práci Zdeňka Hartmanna, *Idea vyvoleného národa v pozdním středověku*, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin,

Praha 2012, 106 stran a přílohy.

Zdeněk Hartmann si zvolil za téma diplomové práce dosud v evropské medievistice relativně opomíjené téma, alespoň v širší komparativní perspektivě, která je mu vlastní. Na pole zkoumání vstoupil s vynikající jazykovou výbavou (na FF již ukončil obory němčina a angličtina, studijní roční stáž v rámci programu Erasmus absolvoval ve Francii). Právě za pobytu na univerzitě v Montpellier čerpal ze zahraniční literatury a pramenů, které jsou u nás obtížně dostupné. Mohl tedy sledovat výuku předních medievistů, kteří se problematice středověkého národa v různém geografickém záběru věnují, zvláště prof. Gérarda Dédeyana a Dr. Julienu Loiseaua. Práce Zdeňka Hartmanna vznikala v rámci česko-francouzského historického semináře a společné badatelské dílny pořádané s Francouzským ústavem pro studium ve společenských vědách. Odrazilo se to jednak v interdisciplinárním charakteru, jednak ve výraznějším důrazu na francouzské prameny a literaturu. V rámci této pravidelné výuky měl možnost využít osobních konzultací s významnými odborníky, které cituje již v metodologickém úvodu (vedle prof. Jean-Marie Cauchies z Belgie zvláště prof. Jean-Philippe Genet, prof. Françoise Autrandová, prof. Denis Crouzet, prof. Jacques Chiffolleau, prof. Michel Pastoureau.)

Již v úvodních pasážích diplomové práce Zdeněk Hartmann prokázal, že si dokáže shromáždit základní tituly odborné literatury a kriticky a tvůrčím způsobem je využít. Zvládl si také položit adekvátní otázky, např. v čem se liší moderní národ od středověkého (s. 9). Výhrady lze mít na s. 18 k charakteristice smlouvy v Troyes roku 1420 jakožto smlouvě, podle které měl po smrti Karla VI. na francouzský trůn „nastoupit anglický král“, byť ženatý s dcerou Karla VI. V pojetí části tehdejšího mínění byli Lancasterové králi francouzskými stejně jako anglickými, dauphin Karel pak zrádcem a nemanželským synem. Jako protějšek oficiálního kronikáře Karla VII. Alaina Chartiera by se dala

citovat řada protichůdných názorů burgundských. To je však jen dílčí připomínka k jinak dobře uchopené kapitole 3, jež se stala Zdeňku Hartmannovi východiskem k dalším výzkumům.

Za zvláště zdařilou pokládám podkapitolu 3.2, kde diplomant analyzuje několik středověkých mýtů o společném původu společenství (Trojský mýtus, Davidovský mýtus) a postřehy ohledně argumentace sálským právem. Rovněž podkapitola 3.3 obsahuje důležité postřehy (Patroni bourgeského království – zde by se mimochodem spíše nabízel termín království v Bourges - zvláště sv. Michal), kde je poněkud rušivá pouze značná závislost na nepochybně základní práci Colette Beaunové, kterou bylo možno doplnit vlastním pramenným studiem.

Pozoruhodných výsledků naopak Zdeněk Hartmann dosahuje seřazením představ Jany z Arku o společenství a královské moci do přehledné tabulky (s. 63-64). V této části práce dostaly větší prostor samostatné diplomantovy rozbory pramenů, zvláště Orleánského rukopisu protokolů z výpovědí Jany z Arku. Právě zde Z. Hartmann prokázal, že již ovládá všechny zásady práce se středověkými prameny, umí provést jejich vnější a vnitřní kritiku a dospět k samostatným závěrům. Zvládá i další etapu historikovy práce: umí výsledky své analýzy srozumitelně a přehledně představit a shrnout do přesvědčivých závěrů. Mám zde na mysli například pasáže na s. 75, kde dospívá k syntéze poznatků vyvoditelných ze zmínek o Francii a vlasti v protokolech z výslechu s Janou. Odrážejí sice určité modernizační tendence v pojetí státu a veřejné sféry, ale zůstávají poplatné všeobecně křesťanskému univerzalizmu.

Bylo by jistě možné tu a tam formulovat dílčí výtky i k této pasáži diplomové práce Zdeňka Hartmanna. Zcela přesné není např. jeho tvrzení na s. 79, že *marmousety* nazval rádce Karla VI. teprve v 19. století Jules Michelet. Jestliže totiž tento historik vrátil termín do moderní kritické historiografie, převzal jej z pramenů 14. století, zvláště z *Kronik* Jeana Froissarta.

Závěr práce na s. 96-99 je výstižně a nápaditě nazvaný: „triumf konkrétna“? Zdeněk Hartmann se především pokusil odpovědět na otázku, zda lze v myšlení Jany z Arku hledat kategorie identity, jež připravovaly půdu pro moderní nacionalismus. Janino myšlení v protokolech se Zdeňku Hartmannovi

jeví jako poplatné gurevičovskému konkrétnu, jež je „nedílnou součástí praxe lidu tradičního agrárního společenství“ a z něj vycházejícímu staršímu, magicko-sakrálnímu pojetí královské moci a státu.

Text zdařilé diplomové práce Zdeňka Hartmanna mne vede k položení otázky, na kterou může autor odpovědět během diskuse při obhajobě. Francouzský bohemista a medievista Olivier Marin formuloval v předmluvě k českému vydání cestopisu Guilleberta de Lannoy pozoruhodnou „revizionistickou“ tezi o tom, jaké důsledky mohla mít dvojí francouzsko-anglická monarchie pod vládou Lancasterů, proti které bojovala Jana z Arku, v případě jejího úspěchu. Francouzština by se rozšířila jako jazyk na Britské ostrovy a dnešní velmoc USA mohla být zemí frankofonní. Jsme samozřejmě ve sféře virtuální historie. Jaký je nicméně diplomantův názor?

Závěrem posudku: Diplomová práce Zdeňka Hartmanna ve všech ohledech splňuje nároky kladené na tento typ studentských prací. Použitá literatura je bohatá a volba základních titulů opodstatněná. Její využívání není otrocké, byť by si některé pasáže zasloužily menší závislost na jejích závěrech. V práci s prameny se odrazily diplomantovy znalosti lingvistické i heuristické a umožnily mu formulovat samostatné, byť samozřejmě diskutabilní závěry. Jako vedoucí (školitel) práci rád doporučuji k obhajobě. S ohledem na nesporné kvality i drobné nedostatky (např. ve formě poznámkového aparátu, nikoli však jeho jednotě a vyžitelnosti) navrhuji hodnocení výborně či velmi dobře, podle průběhu diskuse při obhajobě a míry zodpovězení otázek oponenta, vedoucího a členů komise.

